

**SOSNOVSKIO BARŠČIO (*HERACLEUM SOSNOWSKYI*) GAUSOS
REGULIAVIMO ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE
VEIKSMŲ PLANAS
2026-2030 M.**

Utenos apskritis, Anykščių rajono savivaldybė

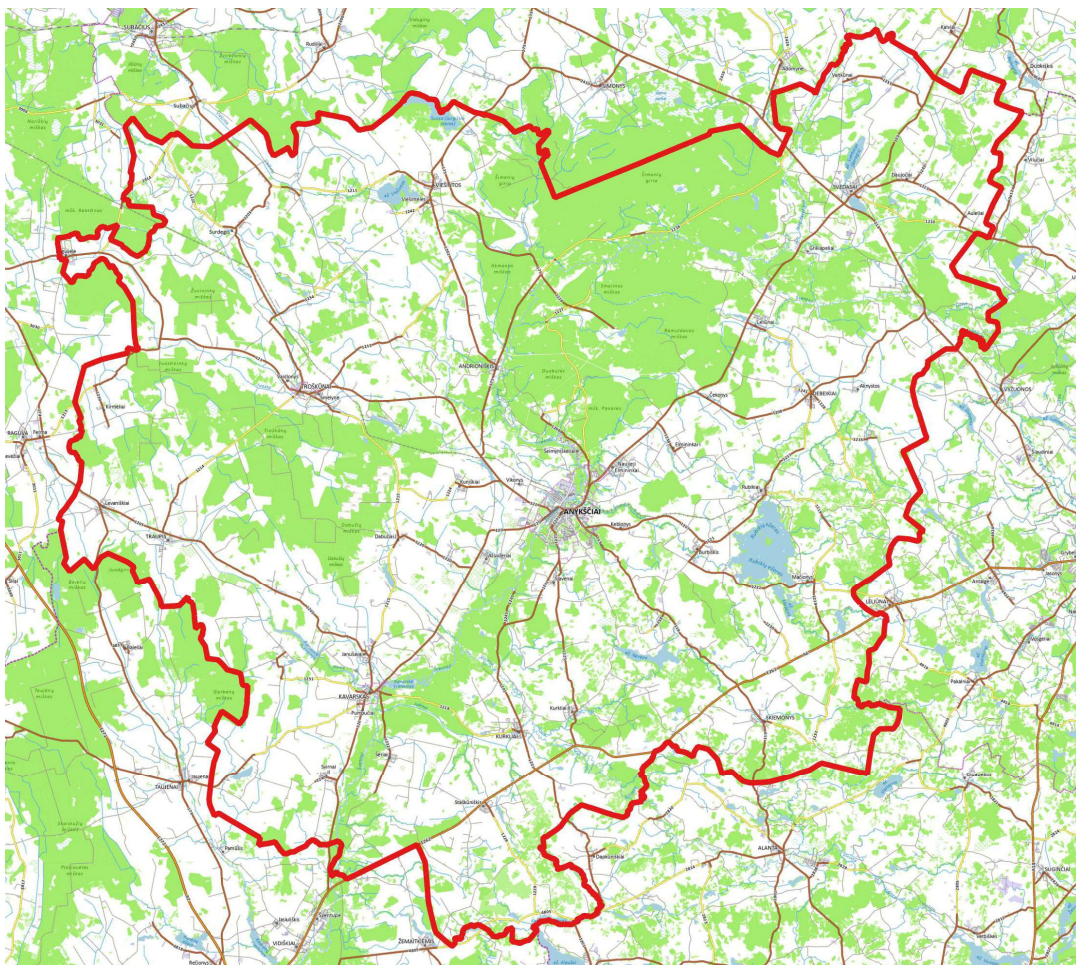
Rengėjas:
dr. Žydrūnas Preikša

2026-05-07

I SKYRIUS. SOSNOVSKIO BARŠČIO POPULIACIJOS, TERITORIJOS BŪKLĖS APRAŠYMAS IR ĮVERTINIMAS

1.1. Tiriamos teritorijos padėtis, ribos ir užimamas plotas

Sosnovskio barščio (*Heracleum sosnowskyi*) gausos reguliavimo 2026–2030 m. veiksmų planas (toliau – Veiksmų planas) apima visą Anykščių rajono savivaldybės teritoriją (toliau – teritorija) ir patenka į Utenos apskrities Anykščių rajono savivaldybės ribas (1 pav.). Tirta teritorija apima tiek urbanizuotas, tiek agrarines, tiek ir miškingas teritorijas. Bendras tiriamos teritorijos plotas – 1765 km². Teritorijos centrinio taško koordinatės - 55.570088, 25.071473 (LKS).

1 pav. Anykščių rajono savivaldybės ribų planas

1.2. Teritorijos teisinis statusas ir svarba

Teritorijos teisinį statusą, svarbą ir galiojančius veiklos apribojimus nustato šie teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymas;
- Lietuvos Respublikos statybos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas;
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas;
- Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų įstatymas

- Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatai;
 – Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai;
 – Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas Nr. 352 „Dėl introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo tvarkos aprašo, invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo, invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėties ir nuostatų, introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo programos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-433 „Dėl invazinių Lietuvoje rūšių sąrašo patvirtinimo“.

Viena Anykščių seniūnijoje esanti teritorija, kuriose auga sosnovskio barštis (ANY08, plotas - 0,0213 ha), patenka į Anykščių regioninio parko teritoriją, kuris įsteigtas LR Aukščiausiosios Tarybos 1992-09-24 nutarimu Nr. I-2913 (Žin., 1992, Nr. 30-913), siekiant išsaugoti vertingiausius Anykščių krašto gamtinius ir kultūrinius kompleksus bei objektus. Nei viena iš jų nepatenka į konservacinio apsaugos prioriteto teritorijas. Aplinkosauginę teritorijos priežiūrą atlieka Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija.

Nei viena radavietė nepatenka į ES ekologinio tinklo Natura 2000 teritorijas.

Likusios teritorijos, kuriose aptiktas sosnovskio barštis, neturi saugomų teritorijų apsaugos statuso.

Nacionaliniu ir tarptautiniu mastu saugomų rūšių ir buveinių sosnovskio barščio augimo vietose nenustatyta.

1.3. Sosnovskio barščio populiacijos teritorijoje įvertinimas

Anykščių rajono savivaldybės teritorijoje nustatyti 42 žemės sklypai, kur auga Sosnovskio barštis. Bendras visų radaviečių plotas užima 7,719731 ha (1 lentelė, 2 pav.). Nei vienas plotas nepatenka į Natura 2000 teritoriją.

1 lentelė. Sosnovskio barščio radavietės Anykščių rajono savivaldybėje 2025 m.

Radavietės kodas	Radavietės adresas	Radavietės koordinatės LKS-94	Unikalus sklypo numeris	Bendras sklypo plotas, ha	Žemės nuosavybė	Pastabos
Anykščių seniūnija						
ANY03	Rubikiai	6155688.380,580083.074		0,021587	Valstybinė	40 proc. padengimas
ANY04	Rubikiai	6155688.991,580090.980	440066421021 3424/0005:59 Debeikių k.v.	0,00357	Valstybinė	40 proc. padengimas
ANY08	Katlėriai	6151168.780,568733.148	440052988340 3456/0003:251	0,02130	Privati	70 proc. padengimas. Patenka į Anykščių RP
Kavarsko seniūnija						
KAV01	Pilėnų vs. 3, Pilėnai	6143199.68,556879.14	347500010223 3475/0001:223 Šovenių k.v.	0,00211	Privati	90 proc. padengimas.
KAV02	Pilėnų vs. 3, Pilėnai	6143206.78,556895.75	347500010223 3475/0001:223 Šovenių k.v.	0,00974	Privati	40 proc. padengimas.
Kurklių seniūnija						
KUR01	Anykščių g. 15, Kurkliai	6142872.76,567177.66	0,01185	0,020955	Valstybinė	Pavieniai

Svėdasų seniūnija						
SVE01	Visėtiškės	6175773.253,582570.773	344200010246 3442/0001:246 Maleišių k.v.	0,00040	Privati	Pavieniai
SVE03	Miliūniškis	6172116.62,586656.43	347000010394 3470/0001:394 Svėdasų k.v.	0,01045	Privati	40 proc. padengimas
SVE04	Visėtiškės	6175121.00,582385.72	440001210137 3442/0001:583 Maleišių k.v.	0,00120	Privati	Pavieniai
SVE05	Visėtiškės	6175031.281,582457.816	440001210137 3442/0001:583 Maleišių k.v.	0,00040	Privati	Pavieniai
SVE06	Visėtiškės	6174860.150,582566.811	440039163783 3470/7001:1 Svėdasų k.v.	0,00120	Valstybinė	Pavieniai
SVE07	Zoviškiai	6174459.871,582945.088	440054705210 3470/0005:537 Svėdasų k.v.	0,000313	Privati	Pavieniai
SVE08	Zoviškiai	6174405.152,582990.994	440054705210 3470/0005:537 Svėdasų k.v.	0,00240	Privati	Pavieniai
SVE09	Zoviškiai	6174321.39,583105.31	440054705210 3470/0005:537 Svėdasų k.v.	0,00120	Privati	Pavieniai
SVE10	Visėtiškės	6174883.483,582579.872	440039163783 3470/7001:1 Svėdasų k.v.	0,018992	Valstybinė	Pavieniai
SVE11	Zoviškiai	6174511.61,582867.80	440039163783 3470/7001:1 Svėdasų k.v.	0,030607	Valstybinė	Pavieniai
SVE12	Zoviškiai	6174387.874,582976.157	440039163783 3470/7001:1 Svėdasų k.v.	0,010989	Valstybinė	Pavieniai
SVE13	Zoviškiai	6174745.07,582800.46	440054705210 3470/0005:537 Svėdasų k.v.	1,56390	Privati	5 proc. padengimas
SVE14	Zoviškiai	6174675.58,582675.17	440054705143 3470/0005:536 Svėdasų k.v.	1,202132	Privati	50 proc. padengimas
SVE15	Zoviškiai	6174502.23,582835.08	440054705143 3470/0005:536 Svėdasų k.v.	0,144663	Privati	75 proc. padengimas
SVE16	Zoviškiai	6174530.09,583226.04	347000010176	2,643412	Privati	70 proc. padengimas

			3470/0001:176 Svėdasų k.v.			
Traupio seniūnija						
TRA02	Tumėja	6153540.613,551370.279		0,001811	Valstybinė	Pavieniai
TRA03	Klevų g. 18, Levaniškiai	6155071.86,543178.06	343800010248 3438/0001:248 Levaniškių k. v.	0,00120	Privati	Pavieniai
TRA04	Klevų g., Levaniškiai	6155087.45,543180.85		0,00015	Valstybinė	25 proc. padengimas
TRA05	Klevų g., Levaniškiai	6155113.96,543212.56	440059157185 3438/0001:557 Levaniškių k.v.	0,09390	Valstybinė	25 proc. padengimas
TRA06	Klevų g., Levaniškiai	6155114.97,543240.58	440002580258 3438/0001:378 Levaniškių k.v.	0,28015	Valstybinė	25 proc. padengimas
Viešintų seniūnija						
VIE02	Viešintos	6173921.05,562084.32		0,000312	Valstybinė	Pavieniai
VIE03	Viešintos	6173887.38,562134.73	440055897660 3484/0002:438 Viešintų k.v.	0,16115	Valstybinė	25 proc. padengimas
VIE04	Viešintos	6173865.19,562134.60	440004642573 3484/0002:313 Viešintų k.v.	0,017414	Privati	25 proc. padengimas
VIE05	Viešintos	6173891.06,562038.86	440004264398 3484/0002:303 Viešintų k.v.	0,448098	Privati	10 proc. padengimas
VIE06	Viešintos	6173879.14,561997.27	348400020129 3484/0002:129 Viešintų k.v.	0,20499	Privati	10 proc. padengimas
VIE07	Viešintos	6173879.14,561980.02		0,16891	Valstybinė	10 proc. padengimas
VIE08	Viešintos	6173918.70,561964.30	440029984710 484/0002:228 Viešintų k.v.	0,20243	Privati	10 proc. padengimas
VIE09	Viešintos	6173871.02,561955.17	440003937755 3484/0002:296 Viešintų k.v.	0,17619	Privati	10 proc. padengimas
VIE10	Viešintos	6173708.071,561510.819		0,011585	Valstybinė	Pavieniai
VIE11	Viešintos	6173941.02,561532.69		0,003611	Valstybinė	Linija 17 m ilgio 4 m pločio gausiai
VIE12	Viešintos	6173954.465,561698.309		0,013344	Valstybinė	Linija 70 m ilgio 6 m plotis gausiai
VIE13	Viešintos	6173946.286,561696.090		0,011677	Valstybinė	Linija 43 m ilgio 5 m plotis, 50

						proc. padengimas
VIE14	Miško g. 3, Viešintos	6172984.868,562295.970		0,000312	Valstybinė	Pavieniai
VIE15	Miško g. 3, Viešintos	6172960.40,562292.25	440050129385 3484/0004:439 Viešintų k.v.	0,047577	Privati	80 proc. padengimas
VIE16	Vytauto g. 2, Viešintos	6172534.24,562127.37	348400010074 3484/0001:74 Viešintų k.v.	0,15438	Privati	40 proc. padengimas
VIE17	Vytauto g. 2, Viešintos	6172528.92,562155.40	440054548836 3484/7001:4 Viešintų k.v.	0,00902	Valstybinė	40 proc. padengimas

2 pav. Sosnovskio barščio augaviečių išsidėstymas Anykščių rajono savivaldybėje 2025 m.

1.4. Žemės nuosavybė ir naudojimas teritorijoje

Anykščių rajono savivaldybės teritorijoje iš bendrai rastų 42 sosnovskio barščio augaviečių 20 yra valstybės nuosavybės žemėje (užima 0,863832 ha bendrą plotą), o 22 patenka į privačias valdas (užima 6,855899 ha bendrą plotą).

Augalai sutinkami labai plataus diapazono augavietėse – nuo atvirų žemės ūkio plotų ir urbanizuotų teritorijų, pakelių iki miškų. Giliai miške augantys sosnovskio barščiai Teritorijoje nepastebėti.

Atskirų teritorijų naudojimo būdas yra labai įvairus – nuo apleistų plotų iki intensyviai tvarkomų šienaujant ar net purškiant šiuos invazinius augalus. Pagal tai pastebimas labai skirtingas

sosnovskio barščio gausumas konkrečioje teritorijoje: apleistuose plotuose augalas auga gausiai, sudarydamas tankius sąžalynus, o tvarkomuose plotuose sutinkami pavieniai augalai arba išsibarstę retai, dažniausiai nežydintys, bet vis dar vegetuojantys.

1.5. Sosnovskio barščio keliamos grėsmės ir naikinimo būtinybė

Sosnovskio barštis – stipriai invazinė rūšis, kuri turi didelį neigiamą poveikį vietinei biologinei įvairovei, skverbiasi į agrarines ekosistemas, bei kenkia žmonių sveikatai.

Poveikis Anykščių rajono savivaldybėje yra keleriopas. Aptikti augalai, augantys artimoje žmonių gyvenamojoje aplinkoje, gyvenamųjų namų žaliosiose zonose, dirbamuose laukuose. Sosnovskio barščių sultys, patekusios ant odos ir veikiamos saulės spindulių, sukelia stiprius odos nudegimus, susidaro pūslės ir sunkiai gyjančios žaizdos. Kenkia ir daugumai žolėdžių gyvūnų, gali sukelti snukio ir gleivinių nudegimus.

Sosnovskio barščiai labai pakeičia buveinių sąlygas, nes yra stiprūs vietinių augalų konkurentai. Susidariusiuose sąžalynuose smarkiai sumažėja rūšių įvairovė, taip pat gali prasidėti dirvožemio erozija, nes po tankiais Sosnovskio barščiais sunyksta vietinių augalų suformuota velėna. Augalai turi alelopatinių savybių, kurios neigiamai veikia daugelį buveinės organizmų. Tiesa, galima išvelgti ir tam tikrą teigiamą poveikį, kai žydintys augalai pritraukia nemažai vabzdžių. Tačiau, teigiamas poveikis yra trumpalaikis ir žymiai mažesnis nei daromas neigiamas.

Nesiėmus aktyvių sosnovskio barščio naikinimo priemonių didėjančios ir gausėjančios sosnovskio barščio populiacijos turės neigiamos įtakos gretimoms teritorijoms: išplis į kitus sklypus, keldami grėsmę žmonių sveikatai, užimdami vis didesnius plotus. Kol kas Teritorijoje nėra pastebėta, kad barštis augtų saugomose buveinėse, tačiau tas nėra atmestina, jei nebūtų imamasi aktyvių kontrolės priemonių. Tai yra aukšto invazyvumo laipsnio rūšis ir jos plitimas yra greitas. Tokių rūšių efektyviam suvaldymui ypač svarbu pradėti taikyti aktyvias kontrolės priemones pradinėse rūšies plitimo stadijose. Vėliau stipriai išauga kontrolės kaštai, o kai kada, rūšis jau gali tapti ir nesuvaldoma.

Anykščių rajono savivaldybės teritorijoje sosnovskio barštis dar nėra labai gausiai paplitęs, tad ypač svarbu ir efektyvu su gana nedidelėmis sąnaudomis sustabdyti jo plitimą ar visai jį išnaikinti.

II SKYRIUS.

VEIKSMŲ PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Veiksmų plano tikslas – sumažinti Sosnovskio barščio populiaciją Anykščių rajono savivaldybėje ne mažiau kaip 95 proc.

Veiksmų plano tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

1. Reguluoti sosnovskio barščio gausą mechaniniais ir cheminiais naikinimo būdais ir sustabdyti jo tolesnį plitimą;
2. Stebėti taikytų Veiksmų plano priemonių poveikį sosnovskio barščio populiacijos būklei ir, reikalui esant, pakoreguoti taikomas priemones.

III SKYRIUS.

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

3.1. Veiksmų plano priemonės

Veiksmų plano tikslui ir uždaviniams pasiekti parengtas Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas (2, 3 lentelės). Taip pat pateikiamas Veiksmų plano įgyvendinimui reikalingų lėšų poreikis (4 lentelė).

2 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas valstybinėje žemėje (5 metų laikotarpiui)

Priemonė	Tvarkymo poto Nr.	Atsakingas subjektas	Įgyvendinimo laikotarpis	Bendras preliminarus lėšų poreikis, Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
1 uždavinys. Reguluoti Sosnovskio barščio gausą mechaniniais ir cheminiais naikinimo būdais ir sustabdyti jo tolesnį plitimą					
1.1. Sosnovskio barščių naikinimas cheminėmis priemonėmis	ANY03,04, SVE10-12, TRA05,06, VIE03,07,10-13,17	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo*	I-V metai, balandžio–gegužės mėn.	3217,50	ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ lėšos, Savivaldybės biudžeto lėšos
1.2. Sosnovskio barščių kasimas	KUR01, SVE06, TRA02,04, VIE02,14	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo*	I-V metai, balandžio–liepos mėn.	**	ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ lėšos, Savivaldybės biudžeto lėšos
2 uždavinys. Stebėti taikytų Veiksmų plano priemonių poveikį Sosnovskio barščio populiacijos būklei ir, reikalui esant, pakoreguoti taikomas priemones.					
2.1. Buveinių būklės pokyčių vertinimas	Visose vietose	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo*	I-V metai, birželio–liepos mėn.	**	ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ lėšos, Savivaldybės biudžeto lėšos
Viso:				3217,50	

* Čia ir toliau tekste „Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo“ – fizinis ar juridinis asmuo, kitos organizacijos ir jų padaliniai ar tokių asmenų grupė.

** Kaina įskačiuota į 1.1. priemonę.

3 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas privačioje žemėje (5 metų laikotarpiui)

Priemonė	Tvarkymo poto Nr.	Atsakingas subjektas	Įgyvendinimo laikotarpis	Bendras lėšų poreikis, Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
1 uždavinys. Reguluoti Sosnovskio barščio gausą mechaniniais ir cheminiais naikinimo būdais ir sustabdyti jo tolesnį plitimą					
1.1. Sosnovskio barščių naikinimas	ANY08, KAV01,02, SVE03,1	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo*	I-V metai, balandžio–gegužės mėn.	25627,95	ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ lėšos,

cheminėmis priemonėmis	3-16, VIE04-06,08,09, 15,16				savivaldybės biudžeto lėšos, privačios lėšos
1.2. Sosnovskio barščių kasimas	TRA03, SVE01,04,05,07-09	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo*	I-V metai, balandžio–liepos mėn.	**	ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ lėšos, savivaldybės biudžeto lėšos, privačios lėšos
2 uždavinys. Stebėti taikytų Veiksmų plano priemonių poveikį Sosnovskio barščio populiacijos būklei ir, reikalui esant, pakoreguoti taikomas priemones.					
2.1. Buveinių būklės pokyčių vertinimas	Visose vietose	Samdytas ekspertas	I-V metai, gegužės–rugpjūčio mėn.	**	ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ lėšos, savivaldybės biudžeto lėšos, privačios lėšos
Viso:				25627,95	

* Čia ir toliau tekste „Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo“ – fizinis ar juridinis asmuo, kitos organizacijos ir jų padaliniai ar tokių asmenų grupė.

** Kaina įskačiuota į 1.1. priemonę.

Lėšos skaičiuojamos 0,86 ha plotui valstybinės nuosavybės žemėje ir 6,85 ha plotui privačiose žemės valdose.

4 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimui reikalingų lėšų poreikis pagal metus

Priemonė	Įgyvendinimo metai ir reikalingos lėšos (EUR)*					Suma
	2026	2027	2028	2029	2030**	
Valstybinėje žemėje						
1.1., 1.2. Sosnovskio barščių naikinimas cheminėmis ir mechaninėmis priemonėmis 2.1. gamtinių buveinių būklės pokyčių vertinimas	1005,47	871,41	770,86	284,88	284,88	3217,50
Iš ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ prašomos lėšos valstybinėje žemėje	1005,47	871,41	770,86	284,88		2932,62
Privačioje žemėje						
1.1., 1.2. Sosnovskio barščių naikinimas cheminėmis ir mechaninėmis priemonėmis 2.1. gamtinių buveinių būklės pokyčių vertinimas	8008,74	6940,89	6140,06	2269,13	2269,13	25627,95
Iš ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ prašomos lėšos privačioje žemėje	8008,74	6940,89	6140,06	2269,13		23358,82

Iš viso bendrai:	9014,21	7812,30	6910,92	2554,01	2554,01	28845,45
Iš viso bendrai iš ES programos „Invazinių rūšių naikinimas ir kontrolė“ prašomos lėšos	9014,21	7812,30	6910,92	2554,01		26291,44

*Veiksmų planui reikalingų lėšų apskaičiavimui buvo naudojama pagal 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programoje nustatytus įkainius fiksuota Sosnovskio barščiai naikinti suma 1 ha plotui per metus. Joje numatytas įkainis už pirmus tvarkymo metus yra 1169,16 eur/ha, už antrus metus – 1013,27 eur/ha, už trečius – 896,36 eur/ha, už ketvirtus – 331,26 eur/ha. Už penktus metus suma yra 331,26 eur/ha palaikomiesiems darbams atlikti, pagal poreikį. Į visas šias išlaidas nėra įtraukiama suma įrankių (purkštuvų, kastuvų, krūmapjovių ir pan.) įsigijimui. Pirmaisiais metais augalų gausa ir biomasė yra didžiausia, todėl darbo bei medžiagų sąnaudos yra didesnės. Vėlesniais metais augalų turi mažėti, tad ir medžiagų sąnaudų bei darbo bus mažiau. Sosnovskio barščių kasimas įskaičiuotas į bendrą tvarkomo ploto kainą.

**Penktaisiais metais tvarkoma pagal poreikį, jei nebuvo pilnai išnaikinti sosnovskio barščiai per ketverius metus. Tvarkymui naudojamos projekto pareiškėjo lėšos.

3.2. Veiksmų plano priemonių aprašymas

Prieš pradėdant vykdyti Veiksmų plano priemones, žemės sklypo, kurio teritorijoje bus vykdoma Veiksmų plano priemonė, savininkas, valdytojas ir naudotojas turi būti informuoti apie konkrečios priemonės įgyvendinimą. Sosnovskio barščio naikinimas yra sudėtingas ir nuolatinės priežiūros reikalaujantis procesas. Paprastai neužtenka tik vienos bet kokios pasirinktos priemonės. Jas reikia kombinuoti pagal esamą situaciją konkrečioje vietoje, priklausomai nuo Sosnovskio barščio tankumo, ataugimo greičio, sėklų banko dirvožemyje, klimatinės sąlygų ir kitų veiksnių.

1. Sosnovskio barščių naikinimas cheminėmis priemonėmis.

Tai pagrindinė ir efektyviausia sosnovskio barščio naikinimo priemonė. Siūlomas naudoti integruotas naikinimo metodas - dviejų selektyvių herbicidų mišinys: Nuance 75 WG (tribenuron-metilas, 750 g/kg) (10 g/ha) ir Accurate 200 WG (metsulfuronmetilas, 200 g/kg) (20 g/ha), pridėdant paviršiaus aktyviąją medžiagą Kontakt 100 ml/ha bei vandens 200 l/ha. Panaudojus šį herbicidų mišinį, sunaikinamos ne visos augalų rūšys, todėl herbicidų nepaveikti augalai nesunyksta, bet auga toliau, sudarydami konkurencines sąlygas Sosnovskio barščio atžėlimui. Taikant šį metodą ir laikantis visų reikalavimų, Sosnovskio barštis turėtų būti sunaikintas per 2-3 metus. Pagrindiniai reikalavimai:

Purškimo laikas – Nuance 75 WG ir Accurate 200 WG herbicidų mišinį reikia purkšti anksti pavasarį, kai Sosnovskio barščio augalų aukštis siekia 10-20 cm. Paprastai tai būna balandžio pradžioje. Priklausomai nuo meteorologinių sąlygų ir augalų vegetacijos pradžios, kiekvienais metais būtina atskirai įvertinti šių augalų augimo greitį ir pagal tai nustatyti purškimo laiką. Jeigu pavėluojama nupurkšti tinkamu laiku ir augalai išauga daugiau nei 30 cm aukščio, juos reikia nušienauti, išvežti iš teritorijos ir tik naujai ataugusius augalus, pasiekusius 10-20 cm aukštį apdoroti herbicidais. Herbicidus reikia purkšti saulėtą ir ramią dieną, kai vėjo greitis mažesnis nei 5 m/s, o vidutinė paros oro temperatūra daugiau kaip +10 °C. **Herbicidus griežtai draudžiama purkšti esant kitokioms (nepalankioms) oro sąlygoms, ypač lietingą arba vėjuotą dieną.**

Profesionalumas naudojant technines priemones - labai svarbu tiksliai naudoti reikiamą herbicidų kiekį, atitinkantį numatytą purkšti plotą. Negalima savo iniciatyva keisti nurodytų herbicidų santykio, nes naikinimas bus neefektyvus arba, padidinus veikliųjų medžiagų dozę, stipriai pažeis aplinką joms patekus į gruntinius vandenius. Augalų apsaugos produktai turi būti naudojami griežtai laikantis etiketėje nurodytų reikalavimų (pvz., nuo panaudojimo iki lietaus turi praeiti mažiausiai 2 val. ir kt.). Naudojamas vanduo turi būti švarus, nes vandenyje esančios priemaišos daro neigiamą įtaką veiksmingumui. Asmuo, atliekantis naikinimo darbus, turi turėti augalų apsaugos produktų profesionaliųjų naudotojų pažymėjimą. Purškimas vykdomas tik rankiniu purkštuvu.

Herbicidų purškimo dažnumas - herbicidai purškiami 1 kartą per vegetacijos sezoną (1 kartą per metus). Purškimą reikėtų vykdyti bent 2 metus iš eilės. Trečiais ir sekančiais metais toliau yra

tikrinama teritorija, kurioje buvo atliekamas purškimas: jeigu Sosnovskio barščio individų pavasarį išdygo pakankamai daug – plotas purškiamas dar kartą, jei išdygo tik pavieniai individai – jie turėtų būti iškasami, vietoj purškimo. Teritoriją būtina stebėti dar keletą metų, nes dirvožemyje lieka daug Sosnovskio barščio sėklų ir jos gali sudygti susidarius palankioms sąlygoms. Herbicidų efektyvumas sumažėja, jai naudojamas ant augalų, augančių pavėsyje, pvz. miške.

Rinkoje gali būti įvairių prekės ženklo herbicidų, bet svarbiausia, kad jie turėtų tas pačias veikliąsias medžiagas (Nuance 75 WG – tribenuron-metilas, 750 g/kg; Accurate 200 WG – metsulfuronmetilas, 200 g/kg).

2. Sosnovskio barščių kasimas.

Tai ekologiškiausias ir efektyvus būdas naikinti sosnovskio barščius. Sosnovskio barščių kasimas taikomas ten, kur auga pavieniai augalai ar mažos jų grupės arba kur po kitų priemonių naudojimo augalo gausa tiek sumažėjusi, kad galima visus augalus pašalinti iškasus nenaudojant didelių resursų.

Sosnovskio barščiai kasami pavasarį, kai augalai tik pradeda augti ir nebūna pasiekę 50 cm aukštį. Priklausomai nuo vegetacijos pradžios, dažniausiai tai būna balandžio mėn. pab.-gegužės mėn. pr. laikotarpis. Taip pat juos galima kasti ir vasarą, jei po nupjovimo ar nupurškimo dalis augalų vėl ataugo ar paaugo anksčiau buvę maži individai. Jei buvo „pražiūrėta“ ir augalai užaugo didesni nei 50 cm, juos pirmiausiai reikia nupjauti ir po 2-3 savaičių, jiems atauginėjant, iškasti.

Kasant Sosnovskio barščius, kastuvu augalo šaknis pakertamos maždaug 10–15 cm gylyje. Iškasti ir surinkti Sosnovskio barščiai turi būti išvežti iš teritorijos į kompostavimo aikšteles. Esant nedideliame augalų kiekiui, jie gali būti sukraunami į krūvas vietoje ir krūvos uždengiamos juoda polietileno plėvele. Apačioje krūvos vertėtų patiesti plėvelę ar padaryti kitokį pagrindą, kad augalai neturėtų galimybės įleisti šaknis į žemę. Griežtai draudžiama iškasti ir išvežti bebaigiančius žydėti ir sėklas brandinančius ar jau subrandinusius augalus, kad nepadaryti naujos būsimos augavietės.

Augalai yra pavojingi sveikatai, sukeliantys stiprias alergines reakcijas, todėl asmenys, kasdami Sosnovskio barščius, privalo būti informuoti apie jų keliamą grėsmę sveikatai ir visus darbus vykdyti naudodami visas būtinas apsaugojimo priemones (specialius drabužius, avalynę, pirštines, respiratorius, akinius) ir jokių būdu plikomis rankomis neliesti jokių augalo dalių.

Priemonė, reikalui esant, gali būti įgyvendinama du kartus per metus.

3. Sosnovskio barščių naikinimas pjaunant.

Vien tik Sosnovskio barščių pjovimas/šienavimas **iš esmės nėra efektyvi jų naikinimo priemonė ir ji nėra siūloma.** Tačiau ji gali būti naudojama kombinuojant su kitomis priemonėmis. Žolės pjovimu siekiama pašalinti naikinamų augalų biomasę ir paspartinti kitų augalų atsikūrimą, kuris stabdytų Sosnovskio barščių sėklų dygimą ir daigų išsivertinimą. Taip pat, reguliariai pjaunant žolę, neleidžiama barščiams suvešėti, sužydėti ir išbarstyti sėklų taip užkertant keli tolimesniam sėklų banko paskleidimui į aplinkines teritorijas ir veikia kaip prevencinė priemonė jų plitimui. Pjovimą galima derinti tiek su cheminių priemonių naudojimu, tiek su barščių iškasimo priemonėmis. Ir vienu ir kitu atveju, pjovimas taikomas prieš naudojant kitas priemones ir po jų, jei barščiai vėl atauga. Pagrindinis pjovimo tikslas yra neleisti Sosnovskio barščiams subrandinti ir paskleisti sėklų.

Pjovimą reikėtų taikyti ankstyvosios iki vidutinės stadijos žydintiems augalams. Vėliau taikyti kitas priemones. Jei kitos priemonės netaikomos, tada šienavimą reikia kartoti, nes augalai atauga greitai ir suskumba pakartotinai žydėti. Paprastai tai daroma praėjus mėnesiui po pirminio šienavimo, atsižvelgiant į konkrečių metų klimatinę situaciją, augalų augimo ir vystymosi greitį.

Jeigu Sosnovskio barščiai nebuvo subrandinę sėklų, juos galima smulkinti vietoje ir palikti supuvimui arba išvežti į kompostavimo aikštelę.

Asmenys, pjaudami Sosnovskio barščius, privalo būti informuoti apie jų keliamą grėsmę sveikatai ir visus darbus vykdyti naudodami visas būtinas apsaugojimo priemones (specialius

drabužius, avalynę, pirštines, respiratorius, akinius) ir jokių būdu plikomis rankomis neliesti jokių augalo dalių. Darbus patariama vykdyti debesuotą dieną ir kai nuo augalų jau nukritusi rasa.

Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse.

Visoje Teritorijoje esančiose sosnovskio barščio augavietėse, kuriose įgyvendinamos Veiksmų plano priemonės, turi būti stebima ir vertinama sosnovskio barščio populiacijos būklė ir jos pokyčiai, taikytų naikinimo priemonių efektyvumas. Įgyvendinus sosnovskio barščio gausos reguliavimo Veiksmų plane numatytas cheminio naikinimo priemones, ekspertas augaviečių būklę turi vertinti praėjus 14–28 dienoms, o įgyvendinus kitas priemones – ne vėliau kaip per mėnesį po priemonės įgyvendinimo pabaigos. Sosnovskio barščio populiacijos reguliavimo poveikį gamtinių buveinių atsikūrimui turi vertinti kvalifikuotas samdytas ekspertas (botanikas arba ekologas). Atlikęs kiekvieno Veiksmų plano priemonės įgyvendinimo vertinimą, ekspertas parengia ataskaitą, kurioje nurodo kiekvienos sosnovskio barščių augavietės naikinimo kokybę ar pastebėtus trūkumus ir pateikia rekomendacijas, ar toliau tęsti numatytas priemones ar yra būtinybė koreguoti Veiksmų planą.

Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, dar ne mažiau kaip 5 metus teritorijoje esančios Sosnovskio barščio augavietės turi būti stebimos ir pagal poreikį taikomos Veiksmų plane numatytos naikinimo priemonės, kurios turi užtikrinti, kad iš dirvožemyje esančių sėklų dygstantys augalai būti visiškai sunaikinti, nepasiektų generatyvinės brandos fazės, nesubrandintų sėklų ir jų neišplatintų, iš kurių vėl galėtų atsikurti invazinės rūšies populiacija. Šiuo etapu eksperto paslaugos nebūtinos, vertinimą gali vykdyti savivaldybei pavaldžių institucijų specialistai. Jie, reikalui esant, jei barščiai atauginėja, turi informuoti žemės savininkus/valdytojus vykdyti tolimesnę prevencinę priežiūrą taikant tas pačias tvarkymo priemones kaip ir buvo numatyta pagrindiniu laikotarpiu. Tolimesnis tvarkymas vykdomas savininkų/valdytojų ar savivaldybės lėšomis.

3.3. Veiksmų plano priemonių lokalizacija

Teritorija suskirstyta į 42 tvarkymo plotus, kurie išsidėstę skirtingose Anykščių rajono savivaldybės dalyse. Tvarkymo plotų lokalizacija pateikta 1 lentelėje ir I priede.

IV SKYRIUS.

VEIKSMŲ PLANO TIKSLINIMAS IR PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

Veiksmų planas jo įgyvendinimo laikotarpiu gali būti tikslinamas atsižvelgus tik į objektyvias aplinkybes – priemonių efektyvumą, aplinkos sąlygas, gamtinius pokyčius, žemės naudotojų reikalavimus, finansines galimybes ir kitas, nenumatytai atsiradusias aplinkybes. Būtina įvertinti tikslinimo riziką, ar tikrai pakeitimai turės didesnio efektyvumo pasiekiant Veiksmų plano tikslą. Dalies žemės savininkų/naudotojų atsisakymas taikyti Veiksmų plane numatytas sosnovskio barščio naikinimo priemones ar savavališkai jas pakeisti ar pakoreguoti jų naudojimo instrukcijas, gali turėti reikšmingos (gal net ir kritinės) įtakos sėkmingam plano įgyvendinimui.

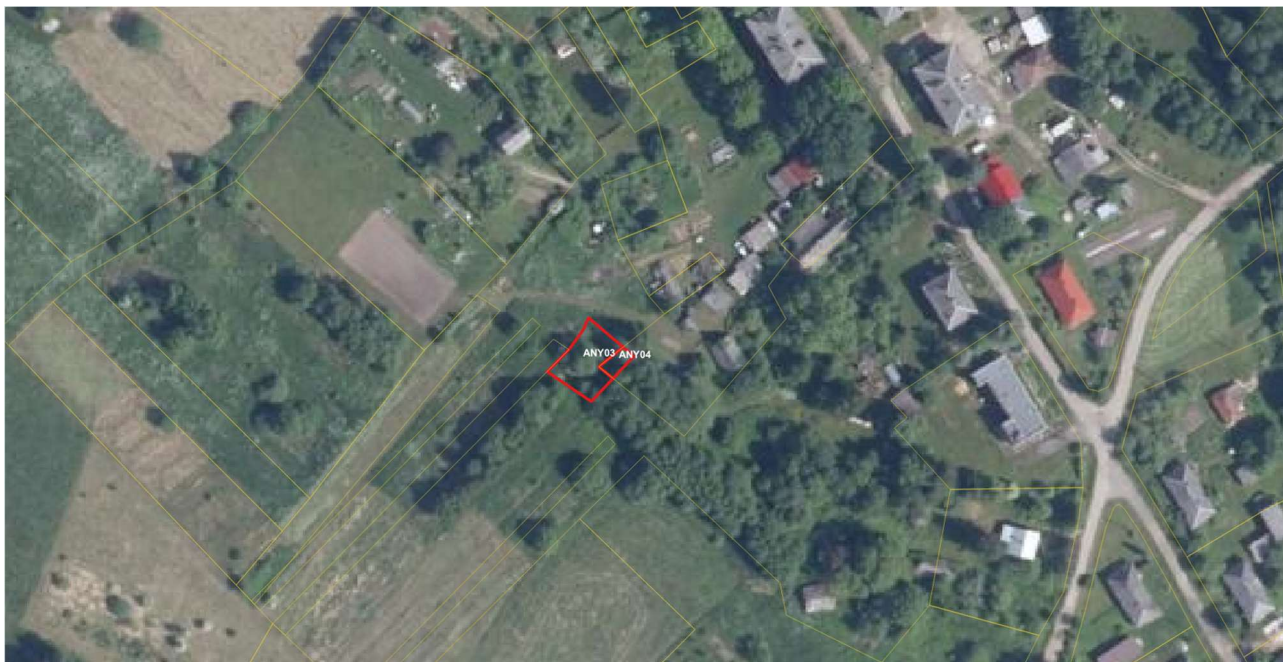
Veiksmų plano tikslinimas turi būti pagrįstas Viešąjį pirkimą laimėjusio samdomo eksperto (botaniko/ekologo) išvadomis ir rekomendacijomis, kuris ir turėtų vykdyti stebėseną. Stebėseną turi būti atliekama kasmet, 5 metus besitęsiančių Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimo laikotarpiu. Stebėtojo išvada ir rekomendacijos turi būti pateikiamos kartą per metus kiekvienų metų pabaigoje, tačiau stebėtojas turi įvertinti priemonių efektyvumą po mėnesio nuo konkrečios priemonės atlikimo pabaigos.

Užtikrinant JP projekto investicijų tęstinumą, vadovaujantis veiksmų planu, JP projekto vykdytojo lėšomis 1 metus bus atliekama prevencinė priežiūra. Prevencinės priežiūros metu aptikus

atsiradusius naujus invazinės rūšies individus radavietėse, bus taikomos pakartotinės šių invazinių rūšių naikinimo priemonės, nurodytos veiksmų plane.

Sosnovskio barščio (*Heracleum sosnowskyi*)
gausos reguliavimo Anykščių rajono
savivaldybėje 2026–2030 m. Veiksmų plano
I priedas

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ LOKALIZACIJOS BRĖŽINIAI

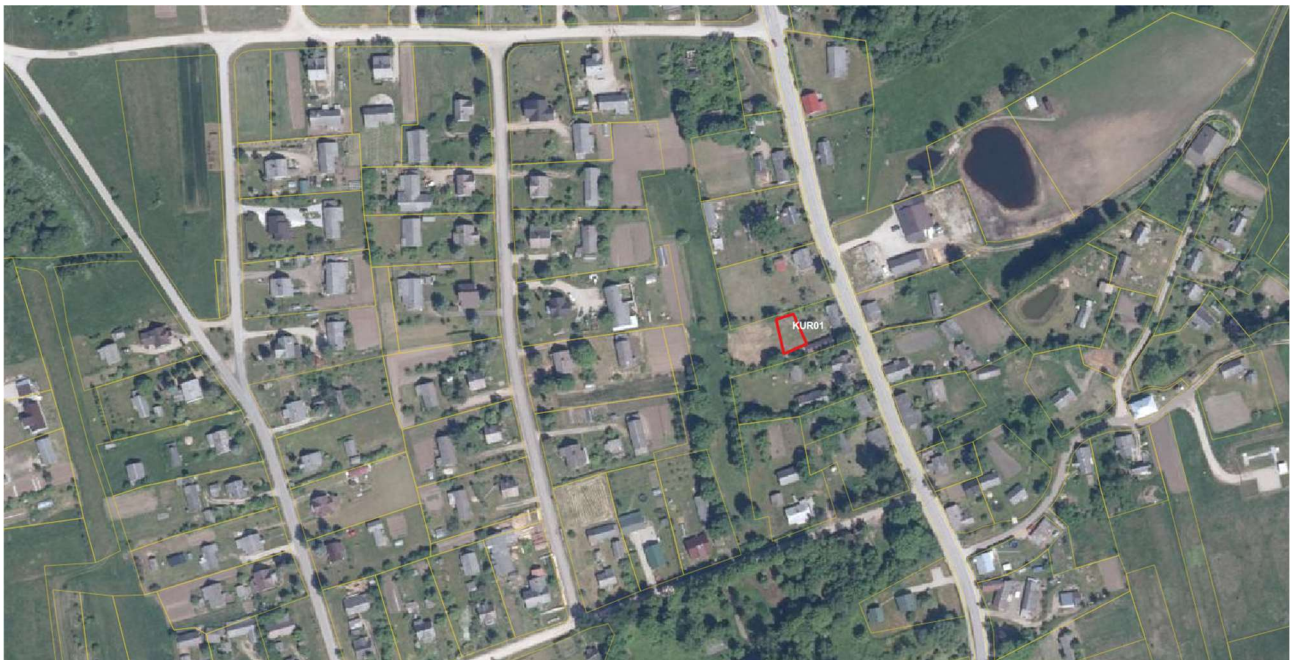
Tvarkymo plotų ANY03 ir ANY04 išsidėstymas

Tvarkymo ploto ANY08 išsidėstymas

Tvarkymo plotų KAV01 ir KAV02 išsidėstymas

Tvarkymo ploto KUR01 išsidėstymas

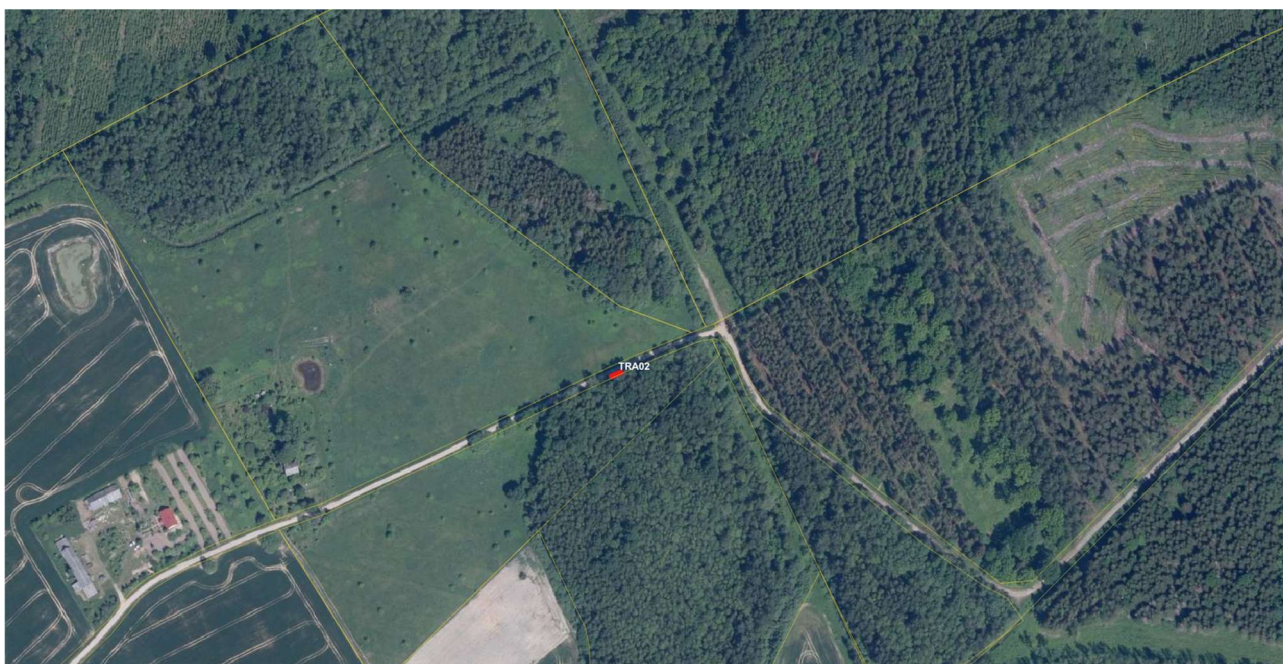
Tvarkymo ploto SVE01 išsidėstymas

Tvarkymo plotų SVE04, SVE05, SVE06, SVE07, SVE08, SVE09, SVE10, SVE11, SVE12, SVE13, SVE14, SVE15, SVE16 išsidėstymas

Tvarkymo ploto SVE03 išsidėstymas

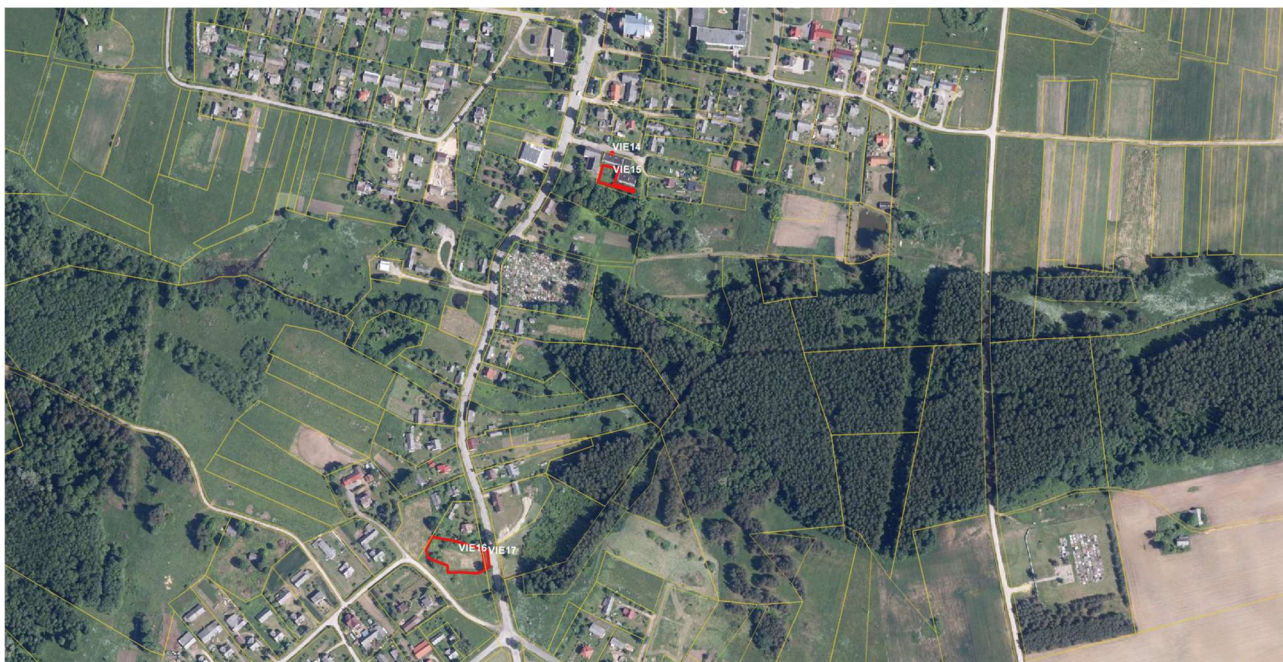
Tvarkymo ploto TRA02 išsidėstymas

Tvarkymo plotų TRA03, TRA04, TRA05, TRA06 išsidėstymas

Tvarkymo plotų VIE02, VIE03, VIE04, VIE05, VIE06, VIE07, VIE08, VIE09, VIE10, VIE11, VIE12, VIE13 išsidėstymas

Tvarkymo plotų VIE14, VIE15, VIE16, VIE17 išsidėstymas